

Läheisen kuoltua

opas hautajaisjärjestelyihin Oulun seurakunnissa

Läheisen kuolema on syvä ja voimakas kokemus. Kuolema on aina yllättävä – odotettunakin. Seurakunta haluaa auttaa suuren surun kohdatessa. Hautajaisjärjestelyissä voi ja kannattaa pyytää apua.

Sinulle surussasi

Olet menettänyt läheisesi. Hänen kuolemansa voi koskettaa ja järkyttää sinua syvästi. Vaikka olit ehkä osannut odottaa kuolemaa, se saattoi silti tulla yllätyksenä. Kuoleman herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin et voinut valmistautua.

Suru on ihmisen terve ja luonnollinen tapa kohdata menetys. Jokaisella ihmisellä on oma tapansa surra. Jonkun on helppo itkeä, toisella itkun aika tulee myöhemmin. Surun kestoa, syvyyttä ja sen vaatimaa aikaa ei voida ennakoida.

Seurakuntasi haluaa auttaa sinua siunaustilaisuuden, hautauksen ja muiden kuolemaan liittyvien käytännön asioiden järjestelyissä.

Ennen hautajaisia

Kuoleman tapahduttua

Läheisen kuoltua voidaan viettää omaisten pyynnöstä saattohartaus. Se sisältää virsilaulua, raamatunlukua, rukousta ja jäähyväisten jättämistä. Rukoushetki voidaan pitää heti kuoleman tapahduttua tai vainajaa noudettaessa. Se voidaan pitää sairaalan potilashuoneessa, sairaalan kappelissa tai kotona. Rukoushetken voi johtaa sairaalapastori, oman seurakunnan pastori tai joku vainajan läheisistä.

Hautaaminen edellyttää haudauslupaa. Kun ihminen kuolee sairaalassa tai muussa laitoksessa, omaiset saavat haudausluvan hoitohenkilökunnalta. Kotona tapahtuneen kuoleman selvittäminen haudausluvan saamiseksi käynnistyy yhteydenotolla terveyskeskukseen. Jos kuolema tapahtuu tapaturmaisesti, poliisi ottaa yhteyden omaisiin ja tarvittaessa opastaa järjestelyissä. Omaiset toimittavat haudausluvan Oulun seurakuntayhtymän haudauspalveluun, Intiöntie 6, p. 08 3161 388/2 tai intio.oulu@evl.fi

Haudauslupa toimitetaan haudauspalveluun:

- **Intiöntie 6**
- **intio.oulu@evl.fi**
- **p. 08 3161 388 /2**

Lähiomainen saa halutessaan tiedon vainajan kuolinsyystä lääkäriltä. Seurakunnalle ei tule tietoa kuolinsyystä.

Tapaturmatilanteissa poliisi vastaa vainajan kuljetuksesta, muissa tapauksissa omaiset voivat sopia siitä haustaustoimiston kanssa.

Kuoleman jälkeen on tapana suruliputtaa. Suruliputuksen käytännöistä voit lukea sisäministeriön sivuilta osoitteesta intermin.fi/suomen-lippu/suruliputus

Hautajaisjärjestelyt

Hautajaisjärjestelyt on hyvä aloittaa muutaman päivän kuluessa kuolemasta.

Ennen siunausvarauksen tekoa kannattaa miettiä:

- vainajan tiedot: nimi, henkilötunnus, seurakunta, kuolinpäivä
- tuleeko kyseeseen arkkuhautaus vai tuhkaus
- toive missä ja milloin siunaustilaisuus olisi
- osallistujamäärä
- kuka toimii yhteyshenkilönä
- vietetäänkö muistotilaisuus seurakunnan tiloissa.

SIUNAUSVARAUS
hautauspalvelusta
p. 08 3161 388 /1
Intiönpolku 2

Minne otan yhteyttä siunaukseen liittyvissä asioissa?

Ensisijaisesti otetaan yhteyttä hautauspalveluun 08 3161 388/1 tai asioimalla osoitteessa Intiönpolku 2. Hautausvaraamosta saa tiedon, mihin seurakuntaan vainaja kuului. Vaihtoehtoisesti voi ottaa yhteyttä vainajan seurakunnan kirkkoherranvirastoon tai päivystävään pappiin tai perheelle tuttuun pappiin.

Katso Oulun ev.-lut. seurakuntien pappien yhteystiedot osoitteesta www.oulunseurakunnat.fi/papit

Siunausvarausta tehtäessä sovitaan hautaan siunaamisen aika ja paikka, toimittava pappi ja kanttori, muistotilaisuuden paikka, sekä vainajan muistaminen jumalanpalveluksessa.

Hautaan siunaaminen voi tapahtua kirkossa, siunauskappelissa, sairaalan kappelissa tai haudalla.

Katso tiedot Oulun seurakuntien varattavista tiloista osoitteesta www.oulunseurakunnat.fi/kirkot-ja-tilat

Kuolinilmoitus

Omainen voi ilmoittaa läheisen kuolemasta sanomalehdessä. Ennen hautausta julkaistulla ilmoituksella tiedotetaan kuolemasta ja esitetään kutsu siunaustilaisuuteen. Ilmoitus on mahdollista julkaista myös hautauksen jälkeen, jolloin voidaan samalla kiittää osanotosta. Ilmoituksen voi laatia sanomalehden verkkopalvelussa tai ottamalla yhteyttä sanomalehden asiakaspalveluun puhelimitse tai käymällä paikan päällä.

Hautapaikka

Minne otan yhteyttä hautapaikkaan liittyvissä asioissa?

Oulun seurakuntayhtymän hautauspalvelussa sovitaan hautapaikasta, haudan peittämisestä, muistomerkkien siirrosta, mahdollisesta vainajan katsomisesta ennen siunaustilaisuutta, sekä tuhkaukseen, uurnan laskuun ja haudan hoitoon liittyvistä asioista soittamalla 08 3161 388/2 tai asioimalla osoitteessa Intiöntie 6.

HAUTAPAikkaAN
LIITTYVÄT ASIAT
p. 08 3161 388 /2
Intiöntie 6

Hautausmaa ja hautapaikka

Oulun seurakuntayhtymän alueella on yhteensä 13 hautausmaata, joiden tiedot löydät osoitteesta www.oulunseurakunnat.fi/hautausmaat

Hautapaikka-, hautaus- ja tuhkauskasut päätetään vuosittain. Hautapaikka on ilmainen oululaisille, joilla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelutunnus, rintamatunnus tai veteraanitunnus. Hautapaikka on ilmainen tietyn perusteiden myötä myös niille, joille Sota-arkisto on myöntänyt todistuksen. Lisäksi edellä mainittujen puoliset ja sotalesket saavat hautapaikan veloitusetta.

Arkkuhautapaikka

Haudassa voi olla yksi tai useampi vierekkäinen hautapaikka. Yhdessä arkkuhautapaikassa on kaksi päällekkäistä arkkuhautasijaa. Hautausmaakohtaisesti on eroja, joissakin haudataan vain yhteen kerrokseen. Haudalla on hallinta-aika, enintään 50 vuotta kerrallaan. Uusi hauta lunastetaan aina vähintään 25 vuodeksi. Ennen hautaus-ta tulee vanhassa, aikaisemmin lunastetussa haudassa, olla hallinta-aikaa jäljellä vähintään 25 vuotta. Mikäli hallinta-aikaa on vähemmän, puuttuvat vuodet tulee lunastaa. Hautausmailla on myös vanhoja ainaishautoja. Uusia ainaishautoja ei enää luovuteta.

Uurnahautapaikka

Tuhka tulee haudata vuoden kuluessa tuhkauksesta. Tuhkauurnan voi haudata joko uurna- tai arkkuhautaan. Oulun ja Oulunsalon hautausmaalla on erillinen uurnalehto. Oulujoen, Kiimingin ja Haukiputaan hautausmail-la on erilliset uurnahautarivistöt. Yksityiskohtaisempia tietoja saat osoitteesta www.oulunseurakunnat.fi/hautausmaat

Hautausuimistot

Arkun ja uurnan hankinnasta ja vainajan kuljetuksesta sovitaan yksityisessä hautausuimistossa.

Siunaustilaisuus

Hautaan siunaaminen

Hautaan siunaaminen on kirkollinen toimitus. Siinä omaiset osoittavat kunnioitusta, huolenpitoa ja surua menetettyään läheisen ja rakkaan ihmisen. Toimituksen sisältö koostuu raamatunluvusta ja rukouksesta, puheesta ja siunaussanoista sekä virsistä ja mahdollisesta muusta musiikista.

Toimituskeskustelu

Pappi ottaa yhteyttä omaisiin ennen siunaustilaisuutta ja sopii toimituskeskusteluajan ja kirkon sanomakellojen soitosta. Toimituskeskustelussa keskustellaan vainajan elämänvaiheista ja persoonasta, siunaustoimituksen kuluista sekä muistotilaisuuden luonteesta. Pyydettyessä pappi osallistuu muistotilaisuuteen. Kanttori on mukana siunaustilaisuudessa ja hautaan laskemisessa sekä mahdollisuuksien mukaan muistotilaisuudessa.

Omaiset keskustelevat papin kanssa myös musiikista, ja pappi välittää omaisten toiveet kanttorille. Vaihtoehtoisesti omaiset voivat esittää musiikkitoiveensa suoraan kanttorille. Toimituksen musiikista vastaa kanttori.

Sanomakellot

Kuoleman jälkeen, ennen siunaustilaisuutta soitettavat sanomakellot ovat osa kuolemaan liittyvää kirkonkellojen soittoperinnettä. Omaiset voivat kuunnella kellojen soittoa kirkossa ja sytyttää kynttilän kuolleen muistolle. Vaihtoehtoisesti omaiset voivat viettää hiljaisen hetken kuunnellen kelloja kirkon ulkopuolella.

Hautaan siunaamisen kaava

Kirkollisten toimitusten kirja sisältää kaksi erilaista hautaan siunaamisen kaavaa. Toinen niistä on luonteeltaan sanajumalanpalvelus (kts. alla) ja toinen on ehtoollisen sisältävä hautausmessu, joka on mahdollinen kirkossa. Molempiin kaavoihin sisältyy erilaisia vaihtoehtoja, joista sovitaan siunaavan papin kanssa.

Kaavassa hakasuluissa olevat kohdat voivat jäädä pois. Tähdellä (*) merkityissä kohdissa nouseaan seisomaan.

Hautaan siunaamisen kaava

1. Alkusoitto ja virsi
(Kukkatervehdykset, jos tilaisuuden alussa)
2. Alkusiunaus
3. Johdantosanat
4. [Yhteinen rippi: synnintunnustus ja -päästö]
5. [Psalmi]
6. Rukous
7. Raamatunluku ja puhe
Lukukappaleita voi olla useampia. Omaiset voivat esittää myös toivomuksia siitä, mitä Raamatun kohtia luetaan. Raamatunluku ja puhe voidaan toteuttaa myös raamattumeditaationa, jolloin lukeminen, puhe ja laulut voivat vuorotella.
8. [*Uskontunnustus]
9. *Siunaussanat
10. [Virsi]
11. Rukous
12. Isä meidän -rukous (lausutaan yhteen ääneen)
13. Herran siunaus
(Kukkatervehdykset, jos tilaisuuden lopussa)
14. Päätösmusiikki (virsi tai muuta tilaisuuteen sopivaa musiikkia)

Kukat ja kukkalaitteet

Kukat voidaan laskea tilaisuuden alussa tai lopussa. Lähimmät omaiset laskevat kukkalaitteensa ensimmäisinä. Vanhan perinteen mukaan lähin omainen laskee kukkansa yleensä arkun pääpuoleen, vainajan sydämen puolelle. Perinteisen tavan mukaan vainajan omaiset ja sukulaiset asettuvat kirkossa takaa katsoen oikealle puolelle, vasemmalle asettuvat ystävät ja työtoverit.

Seppeleiden ja kukkien laskeminen arkulle ja haudalle on kristillinen perinne ja vertauskuva. Seppele on iankaikkisuuden symboli, kukat muistuttavat elämän katoavaisuudesta.

Kukkalaitteiden ja kukkien laskijat astuvat vuorotellen arkun ääreen, seisovat hetken hiljaa ja joku heistä lukee tervehdyksen. Tämän jälkeen kukka lasketaan arkun sivuille. Hetken hiljentymisen jälkeen seppeleen laskijat kääntyvät lähiomaisiin päin, kumartavat ja palaavat paikalleen. Muistopuheet pidetään muistotilaisuudessa. Jos on useita saattajia laskemassa samaa kukkalaitetta, voi menetellä siten, että osa saattajista käy laskemassa kukat arkulle ja muut nousevat seisomaan paikallaan.

Hautaansaatto

Kun siunaustoimituksen päätösvirsi on laulettu, noudetaan kukat arkun luota, pukeudutaan päällysvaatteisiin ja valmistaudutaan hautausaattoon.

Arkkuhautauksessa tarvitaan kuusi kantajaa. Arkku saattaa olla yllättävän painava, mikä on otettava huomioon kantajia valittaessa. Läheisimmät kantavat arkkua pääpuolesta. Kantajien paikoista on hyvä sopia etukäteen. Siunaustoimituksen päätyttyä kantajat asettuvat arkun ympärille päällysvaatteisiin pukeutuneina. He viettävät hiljaisen hetken arkkuun päin kääntyneinä, jonka jälkeen he voivat laittaa hatun päähänsä. Kantoliinat asetetaan viistoon selän ja ulomman olkapään yli.

Vainaja kannetaan loppusoiton aikana jalkopää edellä kappelin edessä odottavaan saattovaunuun. Jos hautausmaa ei ole siunauspaikan välittömässä yhteydessä, vainaja kannetaan ruumisautoon. Kantajat vievät saattovaukun haudalle. Saaton kärjessä kulkevat pappi ja suntio. Arkun jäljessä seuraavat lähimmät omaiset. Kulkueessa on hyvä välttää keskustelua.

Haudalle tultaessa suntio ohjaa arkun laskemisen. Vanhan kristillisen tavan mukaan vainaja haudataan siten, että hänen kasvonsa ovat itään päin. Itä ymmärretään ylösnousemuksen suunnaksi.

Kun arkku lasketaan hautaan, miespuoliset saattajat ottavat hatun pois päästään. Kantajat ottavat hatun pois päästään laskettuaan arkun hautaan ja jäävät hetkeksi haudan äärelle. Jos siunaus toimitetaan haudalla, miehet ottavat hatun pois päästään siunaussanojen ja oman tervehdyksensä ajaksi.

Omaiset voivat peittää haudan osittain. Asiasta sovitaan toimituskeskustelussa. Hauta peitetään kannella. Hautausmaan henkilökunta peittää haudan myöhemmin, kuitenkin saman päivän aikana. Kukkalaitteet asetetaan hautakummulle. Tervehdyksiä ei enää toisteta. Sen jälkeen voidaan laulaa virsi. Pappi voi lukea haudalla rukouksen tilaisuuden päättyessä. Lopuksi joku omaisista kutsuu saattoväen muistotilaisuuteen, jos sellainen on järjestetty.

Uurnahautaus

Kun vainaja tuhkataan, arkku jää siunaustoimituksen jälkeen paikoilleen. Omaiset huolehtivat kukkalaitteet arkun luota joko haudalle, muistotilaisuuteen tai muualle haudattujen muistopaikalle. Kukkalaitteita ei ole mahdollista säilyttää kappelin tiloissa. Toimintatavasta on hyvä keskustella toimituskeskustelussa tai hautaus-toimistossa. Sovitusta menettelystä on hyvä tiedottaa myös muille omaisille ja saattoväelle.

Tuhkan sirottelu tai uurnan maahan laskeminen tapahtuu erikseen sovittuna aikana. Varaa aika hautauspalveluista 08 3161 388/2 tai osoitteesta intio.oulu@evl.fi

HAUTAUSPALVELUT
p. 08 3161 388 /2
intio.oulu@evl.fi

Jos tuhka aiotaan haudata tai sirotella muualle kuin hautausmaahan, tulee siihen olla maanomistajan lupa. Valtion maa-alueet sekä yleiset vesialueet kuuluvat Metsähallituksen valvonnan piiriin.

Oulussa Toppilansaaren aallonmurtajan kupeessa on rauhallinen paikka vainajan tuhkan sirottelulle. Lisäksi kaupungin merialueen vesillä on alue, joka mahdollistaa tuhkan sirottelun. Tietoa löytyy Oulun kaupungin sivulta www.ouka.fi (vainajan tuhkan sirottelu).

Uurna luovutetaan krematoriolta vain henkilöllisyytensä todistaneelle omaiselle allekirjoitusta vastaan, ja se tulee haudata vuoden kuluessa tuhkauksesta. Urnan luovutuksessa toimitaan hautaustoimilain mukaisella tavalla.

Uurnaa tai tuhkaa maahan laskiessa voidaan viettää papin tai maallikon johtamana rukoushetki seuraavaa kaavaa soveltaen:

- Virsi
- Johdanto
- Psalmi
- Raamatunluku
- Puhe
- Rukous
- Isä meidän
- Siunaus
- Virsi

Muistotilaisuus

Siunauksen jälkeen on tapana viettää muistotilaisuus. Seurakunnilta varattavia tiloja voi sopia hautausjärjestelyjen yhteydessä. Muistotilaisuuspaikat löydät osoitteesta www.oulunseurakunnat.fi/seurakuntakodit-juhlatilat-ja-muut-tilat. Tilasta ei peritä vuokraa, jos vainaja on ollut Oulun seurakuntien jäsen.

Muistotilaisuudessa luetaan adressit, kuunnellaan musiikkia ja muistellaan vainajaa. Omaiset voivat toimituskeskustelussa pyytää pappia ja kanttoria osallistumaan muistotilaisuuteen.

Kirkkoon kuulumattoman hautajaiset

Kirkot ja siunauskappelit ovat käytettävissä kristillisiä siunauksia varten. Näissä tiloissa hautaan siunaamisen toimittaa evankelisluterilaisen kirkon pappi kirkkokäsikirjan ohjeiden mukaisesti. Kappeleita voivat lisäksi käyttää kirkkojärjestyksen 2 luvun § 18 mainitut kirkkokunnat ja kristilliset yhteisöt.

Kirkkoon kuulumattoman vainajan omaiset voivat ottaa yhteyttä hautauspalveluun tai pappiin mahdollisuudesta järjestää kirkollinen hautaan siunaaminen. Tämän keskustelun pohjana on kirkkojärjestyksen säännös 2:23 *"Kirkkoon kuulumaton henkilö voidaan siunata hautaan, jos omaiset tai muut vainajan hautauksesta huolehtivat henkilöt sitä pyytävät. Siunausta ei kuitenkaan toimiteta, jos vainaja on selvästi ilmaissut tahtovansa toisin tai jos pappi sielunhoidollisessa keskustelussa tai muulla tavoin saamansa käsityksen nojalla katsoo, ettei kirkolliseen hautaan siunaamiseen ole riittäviä perusteita."*

Kirkkoon kuulumaton vainaja haudataan seurakunnan hautausmaahan. Oulun seurakuntayhtymä osoittaa haupaikan vainajalle, jonka kotikunta oli kuolinhetkellä seurakuntayhtymän alueella. Oulujoen hautausmaalla on erillinen tunnustukseton alue, johon vainaja voidaan haudata, jos se on ollut hänen tahtonsa.

Hautajaisten jälkeen

Hautamuistomerkit ja hautojen hoito

Haudalle on tapana hankkia muistomerkki. Se voi olla hautakivi, risti tai veistos. Seurakunnat eivät edellytä muistomerkin hankintaa eikä sen hankkimisella ole kiire. Ennen hankintaa tulee selvittää, mikä kokoinen ja tyylinen muistomerkki voi olla.

Muistomerkin valmistaja huolehtii hautamuistomerkkisuunnitelman lähettämisestä seurakuntien hautauspalvelun hyväksyttäväksi.

Omaiset vastaavat haudan hoidosta. He voivat huolehtia siitä itse tai antaa sen seurakunnan tehtäväksi. Oulun ev.-lut. seurakunnilla on hautainhoitorahasto, joka korvausta vastaan hoitaa hautoja joko yhden tai viiden vuoden ajan. Haudanhoitosopimus tehdään seurakuntayhtymän hautauspalvelujen toimistossa.

Kuolinpesä ja perunkirjoitus

Seurakuntaan kuuluvan vainajan osalta, ota yhteyttä keskusrekisteriin. Virkatodistustilaukset ja sukuselvitykset voi tilata p. (08) 316 1303

www.oulunseurakunnat.fi/aluekeskusrekisteri

Oulun aluekeskusrekisteri
p. (08) 316 1303
keskusrekisteri.oulu@evl.fi

Kirkkoon kuulumattoman vainajan osalta, ota yhteyttä digi- ja väestötietovirastoon.

Mistä apua suruun?

Suru vaatii tilaa ja aikaa. Läheisen menetys koettelee niin henkisiä kuin fyysisiäkin voimavaroja. Sureva ihminen tarvitsee kuuntelijaa. Ole surussasi itsellesi armollinen, kunnioita tunteitasi, ja tarvittaessa hae keskusteluaupua.

Omaiset ja ystävät ovat tärkeitä kuuntelijoita. Seurakunnan työntekijät voivat olla apuna kuuntelemassa ja keskustelemassa.

Intiön hautausmaan yhteydessä osoitteessa Intiönpolku 2 päivystää kappelinpappi Soile Tuusa p. 044 3161 742

Kappelinpappi Soile Tuusa
p. 044 3161 742
Intiönpolku 2

Kaikki Oulun seitsemän seurakuntaa ja sairaalasielunhoito järjestävät sururyhmiä. Lapsensa menettäneille ja itsemurhan tehneiden läheisille on myös ryhmiä. Sururyhmien alkamisesta tiedotetaan Rauhan Tervehdys -lehdessä ja Oulun seurakuntien sivuilla osoitteessa www.oulunseurakunnat.fi/sururyhmat.